

Petri, who resided in Brussels for scientific research purposes during the first half of the 1930s, had studied the issue and had come to the conclusion that the German claim was untenable. He did however not allude to this in public since the question was particularly sensitive on both sides. In Belgium, the German assertion of a *franc tireur* war was felt as an insult to the victims, who were not only posthumously accused of assassinations but were also left with the responsibility for their own fate.

On the German side, the propaganda against the Versailles treaty dominated the nationalistic rhetoric during the interwar period. The treaty held the German empire responsible for starting the war, a verdict which was never accepted in Germany in the period between the two World Wars. As such, the Belgian condition for an atonement which demanded an acknowledgement of the violence of August 1914, was considered unacceptable. Spokesmen of this nationalistic rhetoric insisted that this would not only signify a German acceptance of the verdict of their allied enemies, but also add a moral defeat to the military one. Although the question was now and then the subject of discreet Germano-Belgian negotiations during the interwar period, this never led to a result.

A fundamental change only came about after the Second World War. The military and particularly the moral defeat of the Third *Reich* had finally crushed the former nationalistic rhetoric. In the Cold War period, it was first and foremost the integration of the German Federal Republic in the western political and military structures that had created a new climate. Other than in the

interwar period, Belgium was no longer considered part of a hostile and distrusted West. This opened the way to finally remove the last remnant of the conflicts of the First World War period.

On this occasion, a memorandum was presented in 1958 in the Leuven town hall. On the basis of a new evaluation of the German sources, it confirmed in principle the Belgian version of the events, and was approved by a commission of German and Belgian historians. Petri had been the key figure on the German side.

Een 'photografie der natie'

WIM DE JONG

De stemplicht en de politiek van electorale hervorming in Nederland en België, 1892-2014

De geschiedenis van de stemplicht toont een proces van politieke transfer, eind negentiende eeuw van België naar Nederland en vanaf de jaren 1970 van Nederland naar België. De geschiedenis van electorale hervormingen wordt bepaald door een complex van ideologische, strategische en praktische factoren. Het debat over invoering en afschaffing van de stemplicht in Nederland en België vormt daarvan een treffend voorbeeld. Onderzoek naar de houding van politieke partijen en publieke opinie ten opzichte van electorale hervormingen als de stemplicht maakt breuklijnen zichtbaar in de ontwikkeling van de visies van politieke partijen op democratie, mobilisatiestrategieën en campagnepraktijken, en biedt zo inzicht in de mentale wereld van politieke actoren. Deze handelen op basis van ideologie en van veronderstellingen over de effecten van

een verandering. De stemplicht moest zorgen voor een mimetische representatie van de samenleving in een ‘photografie der natie’. De stemplicht werd ingevoerd om de achterban van gevestigde partijen te mobiliseren en de campagnecultuur te zuiveren, en in Nederland eind jaren zestig afgeschaft om de democratie liberaler en dynamischer te maken. Politieke actoren handelden vanuit een soms misplaatst vertrouwen in de effecten van introductie of afschaffing van de stemplicht.

“Une photographie de la nation”

WIM DE JONG

Le vote obligatoire et la politique de la réforme électorale aux Pays-Bas et en Belgique, 1892-2014

L’histoire du vote obligatoire révèle un processus de transfert politique de la Belgique vers les Pays-Bas à la fin du 19e siècle, et à partir des années 1970, des Pays-Bas vers la Belgique. L’histoire des réformes électorales est déterminée par un ensemble de facteurs idéologiques, stratégiques et pratiques. Le débat relatif à l’introduction et à la suppression du vote obligatoire aux Pays-Bas et en Belgique en est un exemple frappant. Les recherches portant sur l’attitude des partis politiques et de l’opinion publique à l’égard des réformes électorales (telles que le vote obligatoire), mettent en lumière les clivages entre les partis politiques en ce qui concerne leurs conceptions de la démocratie, les stratégies de mobilisation et les pratiques de campagne. Elles offrent ainsi un aperçu de l’univers mental des acteurs politiques; ces derniers agissant à la fois sur base de motifs idéologiques et de supposés quant aux effets d’un changement.

Le vote obligatoire se devait de créer une représentation mimétique de la société; une ‘photographie de la nation’ en quelque sorte. Il a été introduit pour mobiliser l’arrière-ban des partis en place et pour épurer la culture des campagnes électorales. Aux Pays-Bas, il a été aboli dans les années 1960 afin de libéraliser et dynamiser la démocratie. Les acteurs politiques se sont laissés guider par une confiance parfois déplacée en l’impact de l’introduction ou de la suppression du vote obligatoire.

A “Photography of the Nation”

WIM DE JONG

Compulsory Voting and the Politics of Electoral Reform in the Netherlands and Belgium, 1892-2014

The history of compulsory voting shows a process of political transfer, from the end of the 19th Century from Belgium to the Netherlands and from the 1970s onwards vice versa. The history of compulsory voting in the Netherlands and Belgium is a good example of the way the history of electoral reform is shaped by a complex of ideological, strategic and practical factors. Research into the positions of political parties, newspapers and public intellectuals on reforms like the introduction or abolishment of compulsory voting highlights cleavages in the development of visions of democracy and voters. It gives insight into the mental maps of political actors, who act on the basis of ideology as well as assumptions about the effects of electoral reform. Compulsory voting was meant to create a perfect ‘mimetic’ representation of society in a ‘photograph of the nation’. The debate about it makes visible the development of the ideas of political parties about their

constituencies, strategies of mobilization, and practices of campaigning. Compulsory voting was introduced to mobilize the constituencies of establishment parties, and to purify the campaign culture. In the Netherlands it was abolished at the end of the 1960s, to liberalize and dynamize democracy. Political actors acted from a sometimes unwarranted confidence in the effects of introduction or abolishment of compulsory voting.

De Belgische staat en de voedselveiligheid in de tweede helft van de 19de eeuw

FLORE GUIOT

Verantwoordelijkheid en institutionalisering vastgelegd in de wetten van 17 maart 1856 en 4 augustus 1890 met betrekking tot voedselvervalsing

De garantie op voedselkwaliteit impliceert een juridische definitie, controle en de toepassing van sancties. Gedurende de 19de eeuw hebben twee wetten van resp. 1856 en 1890 betrekking op deze drie aspecten. Zij leggen de verantwoordelijkheid en het optreden vast van de staat (in een materie die tot dan tot de bevoegdheid van de gemeentelijke overheden behoorde). Ze zijn “gelegenheidswetgeving” omdat ze trachten een oplossing te bieden voor problemen. Ze kunnen zo niet afzonderlijk gezien worden. De wet van 1856 die het principe van consumenteninformatie vastlegt (waarbij het strafbaar is om bij voedsel dat afwijkt van de normale samenstelling zonder dat het een gevaar is voor de volksgezondheid, de afwijking niet te vermelden) ziet een belangrijke vereiste over het hoofd voor de toepassing : een definitie. De wet van 1890 vult deze lacune door voedselvoorschriften

aan de overheid toe te vertrouwen. Ze voorziet ook in de organisatie van toezicht en het opleggen van sancties.

Met het bestrijden van “voedselvervalsing” bevestigen de wetten van 1856 en 1890 een wijzigende kijk op voedselkwaliteit. Nieuwe medische bevindingen en theorieën over voeding onderlijnden het belang van een kwaliteitsvolle voeding voor de volksgezondheid. Hoewel innovaties op het gebied van voedselvoorziening dikwijls met argwaan bekeken werden waren ze meestal niet zo zeer een gevaar voor de volksgezondheid dan wel een bedreiging voor het bestaande agrarisch productiemodel (waarvoor de agro-voedselindustrie een nieuw en alternatief model naar voor schoof). Aan de voedselkwaliteit zijn dus gezondheids-, economische en verschillende sociale aspecten verbonden. Het concept is dus veelzijdig. Toch kan geen continuïteit in tijd en ruimte opgemerkt worden in de evolutie van gelijkijdige goedkeuring van nationale wetten die gemeenschappelijke beginselen en het permanent karakter verworven door zekere 19de eeuwse beginselen vastleggen.

L'État belge face aux enjeux de qualité alimentaire dans la seconde moitié du 19e siècle

FLORE GUIOT

Responsabilisation et institutionnalisation consacrées par les lois des 17 mars 1856 et 4 août 1890 relatives à la falsification alimentaire

L'assurance de la qualité alimentaire implique sa définition légale, l'organisation de sa surveillance et l'application d'une répression. Au cours du 19e siècle, deux lois, adoptées en